

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
SAJA ESIMESE ERAKORRALISE ISTUNGI
PROTOKOLL
(elektroniline)**

10.oktoober-17.oktoober 2018. a

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Ivo Pilving, riigikohtunik
Tanel Saar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Sten Lind, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Iris Kangur-Gontšarov, Harju Maakohtu kohtunik
Piia Jaaksoo, Pärnu Maakohtu kohtunik
Hannes Vallikivi, Eesti Advokatuuri esimees
Ülle Madise, õiguskantsler
Lavly Perling, riigi peaprokurör
Kalle Laanet, Riigikogu aseesimees
Jaanus Karilaid, Riigikogu õiguskomisjoni esimees
Sirje Kaljumäe, Tartu Halduskohtu kohtunik (asendusliige)

Protokollis: **Signe Usar**, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik

Algus: 10.10.2018. a

Lõpp: 17.10.2018. a

Päevakorras on:

1. Arvamuse andmine kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Otsuse projekt: Riigikohtu esimees palub kohtute haldamise nõukoja liikmetel kujundada seisukoht küsimuses „Kas Te toetate kohtujuristide palga lahti sidumist kohtuniku palgast ehk kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist?“

Kohtute seaduse § 41 lg 3 p 4 alusel ja tulenevalt asjaoludest, et:

- 1) 18. septembril 2018 esitas justiitsminister Vabariigi Valitsusele kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu ja selle lisad on leitavad siit: <http://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/54fadfe3-d734-4c69-b013-0606e169d83a#qixcB4xk>
- 2) Eelnõu § 1 p 24 kohaselt kuulutatakse kehtetuks kohtute seaduse § 125¹ lõige 6, mis sätestab, et kohtujuristi palk ei või ületada esimese astme kohtuniku ametipalka ja peale katseaega olla väiksem kui pool esimese astme kohtuniku ametipalgast.
- 3) Seletuskirja kohaselt „tunnistatakse kehtetuks paragrahvi 125¹ lõige 6, mille kohaselt kohtujuristi palk ei või ületada esimese astme kohtuniku ametipalka ja peale katseaega olla väiksem kui pool esimese astme kohtuniku palgast. Muudatuse tulemusel kohtujuristi palk ei pea olema enam vähemalt pool esimese astme kohtuniku ametipalgast. Muudatus on tingitud kehtiva seaduse nõude täitmiseks rahaliste vahendite tagamise raskustest olukorras, kus kohtunike palk tõuseb tulenevalt kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduses sätestatud palkade indekseerimise reeglitest. Kohtujuristide ametipalk ei ole sätestatud kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduses, vaid on seotud nimetatud seadusega kaudselt ning seaduse rakendamiseks vajalikud vahendid ei ole Justiitsministeeriumi valitsemisala eelarvesse tagatud, vaid neid tuleb iga kord riigieelarve menetlemise protsessis taotleda. Arvestades kohtusüsteemis töötavate teiste ametnike palkade olulist mahajäämust tööturul sama väärtusega töö eest makstavatest palkadest, takistab kohtusüsteemile antava lisaraha suunamine kohustuslikus korras kohtujuristidele seaduses sätestatud miinimumpalga

maksmiseks kohtusüsteemi toimimist tervikuna ja piirab selle arengut. Muudatus ei tähenda kohtujuristide töötasu alandamist, sest praegu ametis olevate kohtujuristide töötasuks ja selle kohustuslikuks tõusuks 2019. aastal on vahendid riigieelarves planeeritud, kuid võib tähendada, et tulevikus võib osa kohtujuriste saada vähem palka kui pool esimese astme kohtuniku palgast. Kohtusüsteem saab aga sisemiste kokkulepetega tagada, et kohtunike järelkasvuks vajalikul osal kohtujuristidest hoitakse palk jätkuvalt konkurentsivõimeline (st vähemalt pool esimese astme kohtuniku palgast).“

- 4) Vabariigi Valitsus kiitis eelnõu oma 27. septembril 2018 toimunud istungil heaks ning esitas selle Riigikogule. 8. oktoobril 2018 algatas Riigikogu kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse (713 SE).
- 5) Kohtute haldamise nõukoda arutas asenduskohtuniku eelnõu oma 2. märtsil 2018 toimunud istungil ning eelnõu käis 2018. aasta suvel kooskõlastusringil (eelnõu saadeti 19. juunil ning arvamusi paluti 20 päeva jooksul). Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks ja kooskõlastamiseks esimese ja teise astme kohtutele, Riigikohtule, Rahandusministeeriumile ning Eesti Kohtunike Ühingule. Kooskõlastusringile saadetud kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu ei sisaldanud kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamise sätet. Vastavasisuline säte on lisatud kohtute seaduse eelnõule pärast selle kooskõlastusringil käimist. Seega on kujunenud olukord, kus Vabariigi Valitsus on algatanud kohtute seaduse muutmise eelnõu, milles sisalduvat ühte olulist punkti ei ole eelnevalt kohtute haldamise nõukojaga arutatud ning mille osas ei ole kohtute haldamise nõukoda saanud oma seisukohta kujundada.

kutsus Riigikohtu esimees kokku kohtute haldamise nõukoja erakorralise istungi elektroonilise hääletuse läbiviimiseks ajavahemikus 10.10.2018–17.10.2018, et kujundada seisukoht küsimuses „Kas Te toetate kohtujuristide palga lahti sidumist kohtuniku palgast ehk kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist?“

Pikamäe: Lugupeetud kohtute haldamise nõukoja liikmed. Ma ei pea võimalikuks toetada Vabariigi Valitsuse algatatud kohtute seaduse muutmise eelnõud osas, milles see näeb ette kohtujuristi palga lahti sidumise kohtuniku palgast. Põhjendan oma seisukohta järgmiselt. Lähiminevik on kohtusüsteemile tähendanud loobumist pea kõigist 2002. a kohtute seadusega algselt ette nähtud kohtunike sotsiaalsetest tagatistest. Kohtujuristid on tänaseks saanud oluliseks osaks meie kohtusüsteemist ning nendele seadusega garanteeritud ametipalk on kõige olulisem, kui mitte ainus nende sotsiaalne tagatis. Sellest loobumine ilma selge ja arusaadava põhjenduseta tähendaks veel ühte sammu tagasi kohtusüsteemi sotsiaalsete tagatiste kaotamise teel. Kogemus kinnitab samuti, kui raske ehk peaaegu võimatu on taastada seadusest äravõetud ametikoha garantiisid. Kohtusüsteemi huvides on, et kohtujuristidena teeniksid kõige parema kvalifikatsiooniga juristid, sest eeskätt nende hulgast peavad tulema uued kohtunikukandidaadid ja kohtunikud. Palgagarantii puudumine vähendab kahtlemata kohtujuristi ameti atraktiivsust juristide seas. Tähelepanuta ei saa jätta sedagi, et 28.12.2017 jõustus prokuratuuriseadus, millega kehtestati prokuröride, s.h abiprokuröride uus palgakorraldus ja seoti nad samuti KRAPS-ga. Seega on täiesti arusaamatu, miks peaks kohtusüsteem selles kontekstis loobuma oma kohtujuristide palga kaudselt – kohtuniku palga kaudu – KRAPS-ga sidumisest. Neil põhjustel ei saa ma toetada kohtujuristi ametipalga lahti sidumist kohtuniku palgast.

Pilving: Head kolleegid, ma ei toeta kohtujuristide palga lahtisidumist kohtuniku palgast.

Kangur-Gontšarov: Annan teada, et ei toeta kohtujuristide palga lahti sidumist kohtunike palgast s.t. ei toeta kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist.

Laanet: Nõus Riigikohtu esimehe seisukohaga.

Kaljumäe: Teatan, et ei toeta kohtujuristide palga lahti sidumist kohtuniku palgast, st kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist.

Perling: Ka mina toetan Riigikohtu esimehe seisukohta kohtujuristide palga osas.

Karilaid: Toetus.

Madise: Head kolleegid, toetan Riigikohtu esimehe seisukohta.

Saar: Head kolleegid, ma ei toeta kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist, s.t olen vastu kohtujuristide palgagarantiist loobumisele.

Vallikivi: Mina samuti ei toeta kohtujuristide palga lahti sidumist kohtuniku palgast.

Lind: Ka mina ei toeta kohtute seaduse § 125¹ lg 6 kehtetuks tunnistamist. Kohtujuristide palga lahtisidumine kohtuniku ametipalgast põhjendusega, et vastasel juhul ei ole võimalik ülejäänud kohtutöötajate palga tõstmine, tähendab sisuliselt seda, et lisaks teiste kohtuteenistujate palkadele satub edaspidi ohtu ka kohtujuristide palga konkurentsivõime. Sisuliselt tähendaks see praeguse kohtujuristide süsteemi hääbumist.

Jaaksoo: Mina ei toeta kohtujuristide palga lahti sidumist kohtuniku palgast ehk kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist.

Hääletustulemused

Poolt: 0

Vastu: 11

Erapooleteid: 0

Otsus: KHN ei toeta kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse eelnõus kohtujuristide palga lahti sidumist kohtuniku palgast, ehk kohtute seaduse § 125¹ lõike 6 kehtetuks tunnistamist.

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Pikamäe
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Signe Usar
Protokollija